

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Det politiska förtroendet i Ankdammen

Karv, Thomas

Published in:
Vad tycker Svenskfinland?

Published: 01/01/2020

Document Version
Final published version

Document License
Unknown

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Karv, T. (2020). Det politiska förtroendet i Ankdammen. In M. Lindell (Ed.), *Vad tycker Svenskfinland? : Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2019-2020* (pp. 43–48). Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Det politiska förtroendet i Ankdammen

Thomas Karv

Inledning

Detta kapitel analyserar finlandssvenskarnas tillit till olika samhällsinstitutioner. Detta görs genom att mäta det s.k. politiska förtroendet. I generella termer indikerar förekomsten av ett högt politiskt förtroende att individer/grupper hyser stark tilltro till att olika samhällsinstitutioner fungerar i enlighet med samhällets bästa och det politiska förtroendet indikerar därmed en form av system stöd (Easton 1965). Tidigare studier har även visat att det existerar ett positivt samband mellan ett politiskt förtroende och andra samhällspositiva egenskaper, både på aggregerad och på individuell nivå. Ett högt politiskt förtroende hänger t.ex. ihop med högre valdeltagande, politiskt deltagande, socialt kapital och tillfredsställelse med hur demokratin fungerar (Anderson & Guillory 1997; Grönlund & Setälä 2007; Bäck & Kestilä-Kekkonen 2009; Hooghe & Marien 2013). Ett politiskt förtroende anses därtill förena medborgarna med det politiska system som existerar för att representera dem och förekomsten av ett politiskt förtroende anses därför vara av existentiell betydelse för samhällsfreden (Mishler & Rose 2001). Det politiska förtroendet har även beskrivits som ett lim som håller ihop politiska system som utgår från folkviljan (dvs. demokratier) och samtidigt också något som möjliggör att medborgare frivilligt kan acceptera politiska beslut som går emot deras egna preferenser (Van der Meer 2010). Genom att mäta aggregerade förtroendenivåer inom ett samhälle/stat är det därmed möjligt att beskriva hur stödet för specifika politiker/institutioner ser ut, men även beskriva hur medborgare förhåller sig till den generella samhällsutvecklingen. Det politiska förtroendet är därmed något som varierar över tid i enlighet med den rådande samhällsutvecklingen och därmed kan det politiska förtroendet fungera som en termometer för att mäta samhällstillståndet. När det politiska förtroendet sjunker signalerar det ett tilltagande missnöje, men när det politiska förtroendet stiger signalerar det en ökad tillfredsställelse med samhällsutvecklingen.

Det politiska förtroendet har varit på nedgång inom den s.k. västvärlden redan under en längre tid, och detta är en trend som till viss del även har noterats i Finland (Norris 2011). Trots att det politiska förtroendet har sjunkit i Finland kännetecknas dock fortsättningsvis Finland, tillsammans

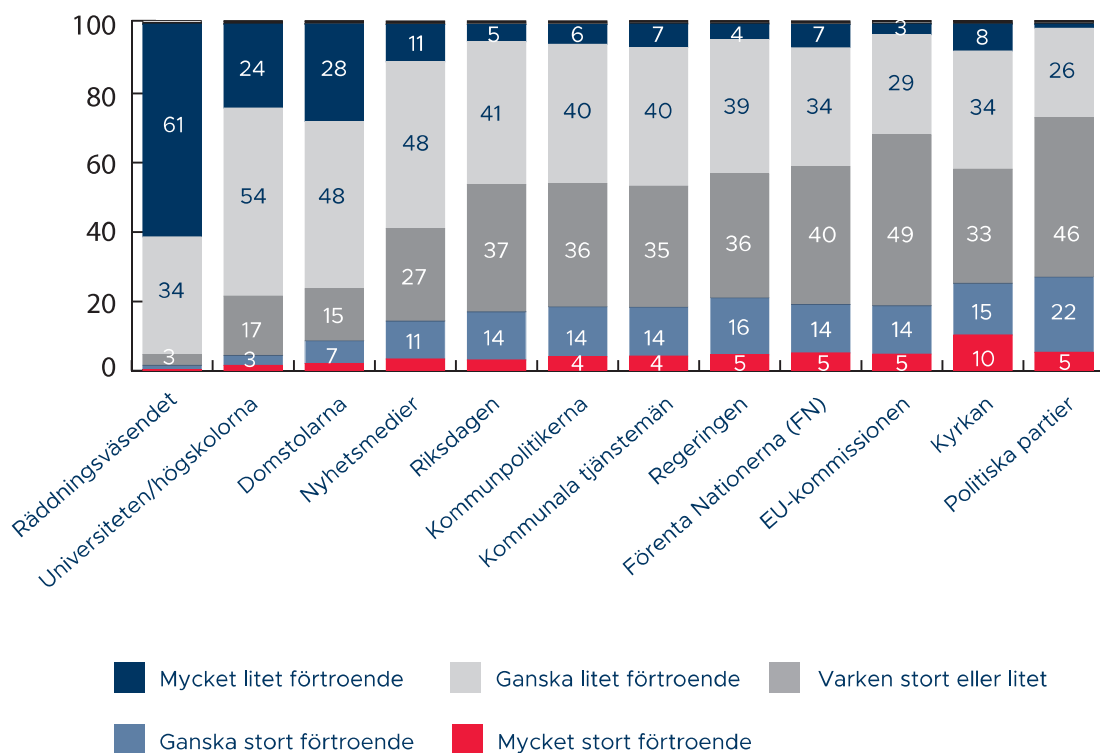
med de övriga nordiska länderna, av en relativt hög politisk förtroendenivå i jämförelse med resten av Europa. Detta gäller både gentemot de nationella politiska institutionerna (Söderlund 2019) samt gentemot överstatliga institutioner såsom den Europeiska Unionen (EU) (Karv 2019). En intressant iakttagelse är dock att det politiska förtroendet hos finlandssvenskar har visat sig vara aningen högre än hos den finsktalande majoritetsbefolkningen (Grönlund & Isaksson 2008; Bäck 2019). Syftet med detta kapitel är att i ljuset av resultaten från Barometern 2019 redogöra för det politiska förtroendet hos den finlandssvenska befolkningen samt kartlägga hur förtroendet skiljer sig mellan politiska samhällsinstitutioner/grupper (i fortsättningen aktörer) utgående från diverse bakgrundsfaktorer (region, ålder, utbildning, kön). Avslutningsvis kommer kapitlet även att se på hur det politiska förtroendet har utvecklats över tid (2002–2019) utgående från data insamlat av de tidigare upplagorna av Barometern.

Analys

Frågeformuläret för Barometern 2019 innehöll ett block med frågor kring hur respondenten förhåller sig till olika samhällsinstitutioner. Frågan formulerades som: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete?" Respondenten ombads ange hur stort förtroende denne hade för respektive aktör baserat på svarskategorierna: "Mycket stort förtroende", "Ganska stort förtroende", "Varken stort eller litet förtroende", "Ganska litet förtroende" eller "Mycket litet förtroende". Frågeformuläret inkluderade ett antal aktörer på olika institutionella nivåer, vilka i stora drag kan kategoriseras antingen som internationella (EU-kommissionen, Förenta Nationerna), nationella- (riksdagen, regeringen, politiska partier), lokala- (kommunpolitiker, kommunala tjänstemän) eller övriga samhällsinstitutioner (räddningsväsendet, universiteten, domstolarna, nyhetsmedier, kyrkan). I och med inkluderingen av ett stort antal aktörer på olika institutionella nivåer är det möjligt att identifiera variationer i hur den finlandssvenska befolkningen förhåller sig till deras politiska miljö. I figur 6.1 redovisas deskriptiva resultat, baserat på procentuella andelar av svarsalternativen och presenterat utgående från att aktören med högst aggregerad förtroendenivå placerats längst till vänster och aktören med lägst aggregerad förtroendenivå placerats längst till höger.

Utgående från dessa resultat är räddningsväsendet den aktör som finlandssvenskarna hyser störst förtroende för, följt av universiteten, domstolarna och nyhetsmedierna. Minst förtroende har finlandssvenskarna för politiska partier, kyrkan och EU-kommissionen. Här bör dock påpekas att resultaten tyder på att finlandssvenskarna generellt sett har ett väldigt högt politiskt förtroende. Detta baserat på att det var en väldigt låg andel som hade svarat att de hade antingen mycket litet eller ganska litet förtroende för de olika aktörerna. Endast i fallet med politiska partier ansåg mer än en fjärdedel att de hade mycket litet eller ganska litet förtroende. Det att förtroendet för politiska partier var lägst är heller inte förvånande, utan helt i enlighet med tidigare forskning som har visat att politiska partier tenderar att placera sig som den minst förtroendeingivande aktören i liknande undersökningar (Bäck 2019). Därtill bör det även tilläggas att den andel som hade "varken stort eller litet" förtroende, med andra ord den neutrala gruppen, var ett av de två mest

Tilltro till olika aktörer (procentuella andelar).

använda svarsalternativen för åtta av elva aktörer. Detta kan vara en indikation på antingen en utbredd likgiltighet, alternativt beslutsångest, hos en stor del av de svarande.

Utgående från de bakgrundsfrågor som respondenterna besvarat går det även att presentera förtroendenivåer för de olika aktörerna baserat på antingen kön, region, kommuntyp, ålder eller utbildningsnivå. Detta möjliggör en övergripande analys kring hur det politiska förtroendet varierar i ljuset av bakgrundsfaktorer. I tabell 6.1 presenteras därmed resultaten utgående från fem regioner (Österbotten, Åboland, Nyland, Åland och övriga), sex ålders-kategorier, fyra utbildningsnivåer, tre kommuntyper och kön. För att underlätta resultatredovisningen anger värdena i tabellen ett medelvärde baserat på de fem svarskategorierna för förtroendenivå, med en skala som går från 0–4, var 0 indikerar ”mycket litet förtroende” och 4 indikerar ”mycket stort förtroende”. De värden som anges i tabellen indikerar ett medeltal för förtroendenivå baserat på bakgrundsvariabel och aktör, och ett högre medelvärde indikerar därmed en högre aggregerad förtroendenivå för aktören inom den specifika kategorin. Resultaten presenteras utgående från att den aktören med högst aggregerad förtroendenivå placerats längst till vänster och den aktör med lägst aggregerad förtroendenivå placerats längst till höger. I denna tabell ingår inte värden för de politiska aktörer som hörde till gruppen ”övriga”,

i och med att fokus här är på de mer konkreta politiska institutionerna i enlighet med kapitlets övergripande syfte.

Utgående från bakgrundsfaktorerna finns det en del intressanta iakttagelser värda att lyfta upp. Inledningsvis kan det konstateras att det knappt verkar förekomma några större skillnader mellan könen. Det samma gäller även regional tillhörighet, där det enda uppseendeväckande är att respondenter från Åboland verkar mer kritiskt inställda gentemot kommunpolitiker och kommunala tjänstemän än inom övriga regioner. Angående kommunstorlek verkar respondenter från landsbygdskommuner uppvisa ett högre förtroende för kommunpolitiker och kommunala tjänstemän, medan respondenter från urbanskommuner uppvisar ett högre förtroende för överstatliga institutioner som Förenta Nationerna (FN) och EU-kommissionen. När det kommer till åldersbaserade variationer verkar den yngsta- och den äldsta ålderskategorin uppvisa det högsta politiska förtroendet, generellt sett. I enlighet med tidigare studier kunde det förväntas att högre utbildningsnivå också hänger ihop med ett högre politiskt förtroende (Grönlund & Isaksson 2008; Hakhverdian & Mayne 2012), vilket också resultaten redovisade i denna tabell understöder, och detta oberoende av aktör.

För att i grova drag kunna kontrollera att medelvärdesvariationerna inom bakgrundsfaktorkategorierna också är statistiskt signifikanta utfördes även en envägs variansanalys (ANOVA) mellan förtroendeaktören och bakgrundsvariablerna. Om värdet från variansanalysen är under 0.05 var resultatet signifikant med 95 procent säkerhet, under 0.01 signifikant med 99 procent säkerhet och under 0.001 signifikant med 99.9 procent säkerhet. Om värdet var statistiskt signifikant går det därmed att fastställa att medelvärdeskillnader i förtroendet utgående från bakgrundsfaktorn med minst 95 procent säkerhet inte beror på slumpen. Resultaten visade att endast region och utbildningsnivå var statistiskt signifikanta variabler för att förklara skillnader i förtroendet för samtliga aktörer. Kön var den bakgrundsfaktor som tenderade att ha minst generell betydelse för förtroendet.

För en del av aktörerna fanns det även möjligheter att titta närmare på den longitudinella utvecklingen i förtroendenivåer under perioden 2002–2019. Därför presenteras slutligen även en generell överblick kring hur det politiska förtroendet har utvecklats över tid i figur 6.2, utgående från de medelvärden som använts i tabell 6.1.

Även här finns ett antal intressanta iakttagelser värda att lyfta upp. Framför allt tyder resultaten på att det politiska förtroendet har stigit, eller bibehållits, över tid bland den finlandssvenska befolkningen. Detta gäller samtliga aktörer som har inkluderats regelbundet i Barometer-undersökningarna. Därtill tyder den longitudinella utvecklingen på att det inte förekommer några större variationer i det politiska förtroendet över tid, vilket indikerar att det politiska förtroendet bland finlandssvenskar får anses vara väldigt stabilt. Det är även svårt att i detta skede förklara varför en märkbar ökning i det politiska förtroendet verkar ha ägt rum mellan 2014 och 2019. En tänkbar förklaring kunde dock vara att regerings-skiftet 2019 kan ha bidragit till ett uppsving under den period när materialet samlades in. Dock går det inte att dra alltför stora slutsatser kring trender baserat på dessa resultat i och med att den föregående mätningen ägde rum flera år tillbaka i tiden.

Politiskt förtroende (medelvärde 0–4) enligt bakgrundsvariabler.

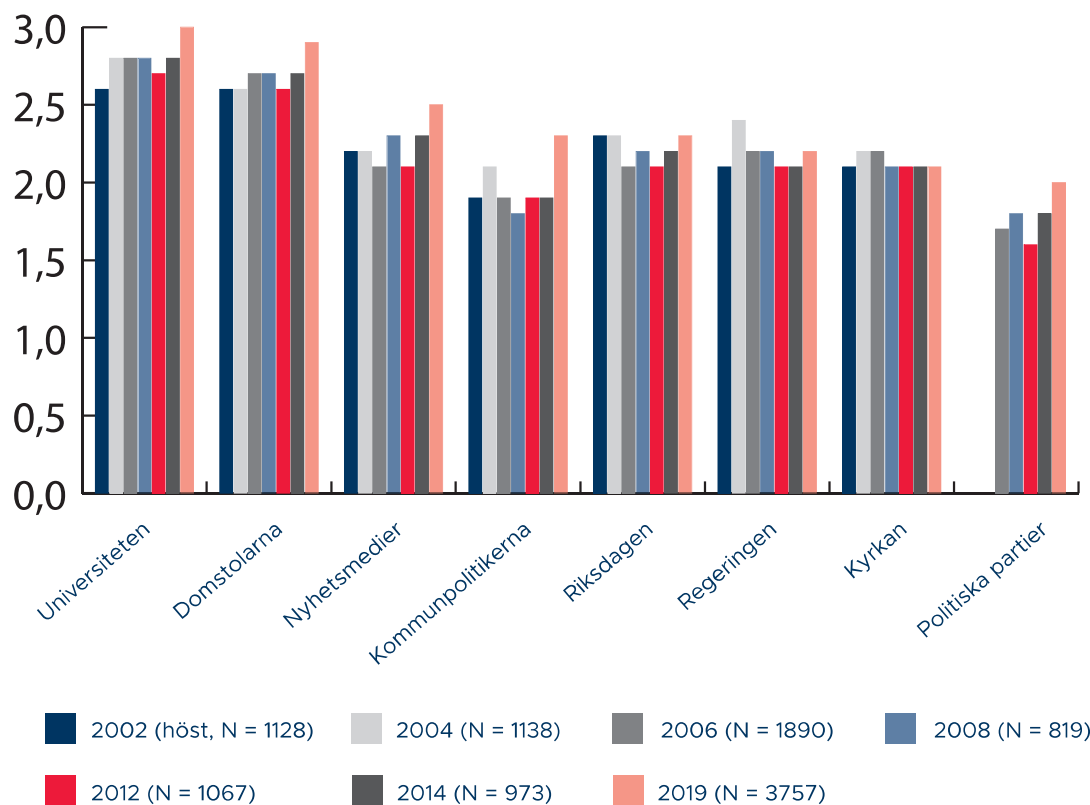
	Riks- dagen	Kommunal politiker	Kommunala tjänstemän	Regeringen	Förenta Nationerna	EU- kommissionen	Politiska partier
Medelvärde	2.3	2.3	2.3	2.2	2.2	2.1	2.0
Kön		***	**		***		***
Kvinna	2.3	2.2	2.3	2.2	2.3	2.1	2.0
Man	2.3	2.4	2.4	2.2	2.1	2.1	1.9
Region	***	***	***	***	*	***	***
Österbotten	2.3	2.4	2.4	2.2	2.2	2.0	2.0
Åboland	2.3	2.0	2.1	2.2	2.3	2.2	2.0
Nyland	2.3	2.3	2.2	2.2	2.3	2.2	1.9
Åland	2.5	2.5	2.5	2.4	2.3	2.1	2.2
Övriga	2.1	2.0	2.1	1.9	2.1	2.0	1.6
Kommuntyp		***	***	*	***	***	**
Landsbygds- kommun	2.4	2.6	2.6	2.3	2.2	2.0	2.0
Tätorts- kommun	2.3	2.2	2.2	2.2	2.1	2.1	1.9
Urban- kommun	2.3	2.2	2.2	2.2	2.3	2.2	1.9
Ålder	*	***	***		***	***	***
18 - 29	2.3	2.2	2.3	2.2	2.4	2.2	2.1
30 - 39	2.3	2.2	2.2	2.2	2.4	2.1	2.0
40 - 49	2.3	2.2	2.3	2.3	2.3	2.1	2.0
50 - 59	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.0	1.9
60 - 69	2.4	2.4	2.5	2.3	2.1	2.1	1.9
70+	2.3	2.4	2.4	2.3	2.1	2.2	1.9
Utbildnings- nivå	***	***	***	***	***	***	***
Grundskola	2.1	2.2	2.3	2.1	2.0	2.0	1.8
Andra stadiet	2.3	2.3	2.3	2.2	2.3	2.1	2.0
Lägre högsk.	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4	2.3	2.1
Högre högsk.	2.7	2.4	2.5	2.5	2.5	2.4	2.1

Tabellnot: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete? Mycket stort förtroende (1), Ganska stort förtroende (2), Varken stort eller litet förtroende (3), Ganska litet förtroende (4) eller Mycket litet förtroende (5)." Skalan omkodad så att den går från "Mycket litet förtroende" (0) till "Mycket stort förtroende" (4), vilket innebär att ett högre medelvärde indikerar ett högre förtroende. Medelvärdeskillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant: *p < 0.05; **p < 0.01; ***p < 0.001.

6.2

FIGUR 6.2

Det politiska förtroendet (medelvärde 0–4) över tid (Barometern 2002–2019).

Tabellnot: Data för 2010 saknas. 2002–2012 med oviktad data.

Sammanfattning

Detta kapitel har endast skrapat på ytan på ett forskningsområde som förtjänar en djupare analys. Detta speciellt kring hur ett politiskt förtroende inom Svenskfinland hänger ihop med övriga samhällspositiva egenskaper, som t.ex. valdeltagande, socialt kapital och samhällsengagemang. Två huvudsakliga budskap kan dock härledas från detta kapitel: 1) det politiska förtroendet inom Svenskfinland är stabilt men 2) även för finlandssvenskarna skiljer sig förtroendet tydligt mellan olika politiska aktörer.